

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul Legii pentru modificarea articolului 42 din Constituția Republicii Moldova

Condițiile ce au impus elaborarea proiectului, finalitățile urmărite .

Dreptul la asociere, deși este unul fundamental, la moment este consfințit fragmentar în articolul 41 și 42 din Constituție.

Pe plan internațional, dispoziții referitoare la dreptul de asociere se regăsesc în Declarația Universală a Drepturilor Omului (art. 20, art. 23 alin. 4), în Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale (art. 11), precum și în Pactul cu privire la drepturile civile și politice (art. 22).

În multe state membre ale Uniunii Europene (Franța, Germania, Spania, Italia, Grecia, Portugalia, Danemarca) dreptul de asociere este înscris în actul fundamental și, uneori, reglementat detaliat, fiind precizate limitările în ceea ce privește exercitarea acestuia.

În vederea consfințirii la nivel de Constituție a dreptului la asociere în deplinătatea formelor sale, astfel încât să fie în concordanță cu actele internaționale la care Republica Moldova este parte, se propune proiectul Legii pentru modificarea articolului 42 din Constituția Republicii Moldova.

Este de menționat că inițierea procedurii de completare a Constituției cu dispoziții privind asigurarea libertății de asociere derivă și din Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2011–2014, adoptat prin Hotărârea Parlamentului nr. 90 din 12 mai 2011 (obiectivul 2, acțiunea 3. 6).

Principalele prevederi ale proiectului

În prezent, Constituția Republicii Moldova divizează libertatea de asociere în două componente: libertatea întemeierii și afilierei la sindicate (art.42) și libertatea partidelor și a altor organizații social-politice (art. 41). Constituția nu prevede expres libertatea generală de asociere în alte forme, deși acest drept este garantat în virtutea tratatelor internaționale în materia drepturilor și libertăților fundamentale.

Din aceste considerente se propune modificarea Constituției astfel încât articolul 42 să fie unul ce consfințește dreptul la asociere în general, incorporând și dreptul de asociere în sindicate. Totodată, se propune păstrarea conținutului articolului 41 datorită faptului că asocierea în partide politice comportă unele reglementări specifice.

Textul propus pentru alineatul (1) al articolului 42: „(1) Orice persoană are dreptul de a se asocia liber, inclusiv dreptul de a constitui și de a se afilia la sindicate.” are un conținut similar paragrafului 1 din articolul 11 al CEDO fiind excluse prevederile referitoare la libertatea de întrunire pașnică dat fiind faptul că aceasta se conține deja în articolul 40 din legea fundamentală.

Dreptul de asociere nu este absolut, exercitarea lui poate fi restrânsă, însă într-o societate democratică, limitările aduse unui drept fundamental trebuie apreciate în mod restrictiv. Astfel, alineatul (2) din art. 42 impune 3 condiții obligatorii pentru orice limitare a dreptului la libera asociere și anume limitarea:

- urmează să fie prevăzută de lege;
- este necesară într-o societate democratică;
- este necesară pentru apărarea unuia din următoarele domenii:

- a) securitatea națională;
- b) siguranța publică;
- c) apărarea ordinii și prevenirea săvârșirii infracțiunilor;
- d) protejarea sănătății sau a moralei;
- e) protecția drepturilor și libertăților altor persoane.

Este de menționat că limitările respective sunt preluate din paragraful 2 al articolului 11 din CEDO, astfel fiind transpuse în legislația națională.

Fundamentarea economico-financiară

Promovarea proiectului Legii pentru modificarea articolului 42 din Constituția Republicii Moldova, care propune completarea Legii supreme cu dispoziții referitoare la dreptul la libera asociere nu necesită cheltuieli bugetare.

Modul de incorporare a proiectului în sistemul actelor normative în vigoare, actele normative care trebuie elaborate sau modificate

Pentru implementarea prevederilor prezentului proiect de Lege nu este necesară modificarea cadrului normativ existent.

Respectarea transparenței în procesul decizional

În scopul respectării prevederilor legii nr.239 din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional, Proiectul a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției (directorul *Transparența decizională*, rubrica *Proiecte de acte normative remise spre coordonare*, și pe portalul guvernamental particip.gov.md.

Viceministru

Nicolae Eșanu